

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS GĖLO POŽEMINIO VANDENS GAVYBOS GRĘŽINIŲ ĮTEISINIMO
LAIKINOJO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-144(2), LIETUVOS RESPUBLIKOS
MOKESČIO UŽ VALSTYBINIUS GAMTOS IŠTEKLIUS ĮSTATYMO NR. I-1163 6
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-145(2) IR LIETUVOS
RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO
NR. X-764 13, 14 IR 16 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-146(2)“
PROJEKTO
(TAP NR. 21-596(3); TAIS NR. 21-23754(5))**

2021-06-18 Nr. NV-1441

Vilnius

1. Projekto rengėja – Aplinkos ministerija (AM)

2. Projekto tikslas – pateikti Seimui Vyriausybės išvadą – iš esmės pritarti Seimo narių S. Gentvilo, A. Gedvilo, K. Mažeikos pateiktiems Įstatymų projektams (ir pateikti siūlymus dėl jų tobulinimo), kuriais siūloma:

- **Įstatymo projektu Nr. XIVP-144(2)** – patvirtinti laikiną požeminio vandens gręžinių legalizavimo tvarką, suteikiant galimybę iki 2024-10-30 įsiteisinti valdomą gręžinį, susitvarkyti nuosavybę ir kitus požeminio vandens ištekliams išgauti reikalingus dokumentus, atleidžiant asmenį nuo administracinių ir ekonominių sankcijų už išteklių naudojimą be leidimo, kol vyks gręžinio legalizavimo procedūros. Įtvirtinti *vienkartinę gręžinio įteisinimo įmoką*, mokamą ūkio subjektų (išskyrus viešojo vandens tiekėjus), kuriems vadovaujantis Žemės gelmių įstatymo nuostatomis, požeminio vandens išteklių išgavimui reikalingas leidimas naudoti šiuos išteklius. Numatyti, kad vienkartinė įmoka būtų mokama pradėjus gręžinio legalizavimo procedūras per 30 kalendorinių dienų. Numatyti vienkartinės įmokos mokėtojų grupes, kurios nustatomos pagal išteklių išgavimo kiekį ir nustatyti fiksuotą vienkartinės įmokos dydį, kuris būtų diferencijuojamas priklausomai nuo planuojamo per parą išgauti išteklių kiekio: iki 10 m³ – 500 eurų; nuo 10 - 100 m³ – 1000 eurų; 100 ir daugiau m³ – 5000 eurų. Leidime naudoti požeminio vandens išteklius, išskyrus viešąjį vandens tiekėją, skiriamas naudoti požeminio vandens išteklių kiekis nustatomas pagal sumokėtos vienkartinės įmokos dydį;
- **Įstatymo projektu Nr. XIVP-145(2)** – sumažinti Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatyme požeminio vandens (išskyrus mineralinį vandenį) ištekliams nustatytą koeficientą nuo 10 iki 2;
- **Įstatymo projektu Nr. XIVP-146(2)** – nustatyti, kad, siekiant užtikrinti kokybišką geriamojo vandens tiekimo paslaugų teikimą, savivaldybė arba jos kontroliuojama vandens tiekimo įmonė **iki 2023-12-31** turi perimti geriamojo vandens tiekimui reikalingą infrastruktūrą. Taip pat atsisakyti nuostatų dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonių reorganizavimo sujungimo būdu ir taikyti abu Civiliniame kodekse nustatytus įmonių jungimo būdus.

3. Dabartinė situacija:

- Vyriausybės 2021-02-24 nutarimo Nr. 123 „Dėl Lietuvos Respublikos Seimo II (pavasario) sesijos darbų programos“ priedo „Teisės aktų projektų, kuriuos Lietuvos Respublikos Vyriausybė siūlo įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo II (pavasario) sesijos darbų programą, sąrašas“ 33 p. numatyta patvirtinti laikiną požeminio vandens gręžinių legalizavimo tvarką (pateikiant Seimui

svarstyti Gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo projektą ir lydimuosius įstatymų projektus). Seimo pavasario sesijos darbų programoje nurodytas svarstymo mėnuo – gegužė.

- 2021 m. kovo mėn. priimtas sprendimas, kad Gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo ir lydimųjų įstatymų projektai būtų teikiami Seimo narių grupės (o ne Vyriausybės). Pakoregavus kitų Seimo narių anksčiau teiktus Įstatymų projektus, 2021-03-16 Seime naujai užregistruoti Įstatymų projektai, dėl kurių teikiamas šis Vyriausybės išvados projektas.

- Įstatymo projekto XIVP-144(2) aiškinamajame rašte nurodoma, kad, remiantis Lietuvos geologijos tarnybos modeliujama situacija, Lietuvoje šiuo metu dėl įvairių priežasčių neregistruotų arba registruotų Žemės gelmių registre, tačiau neturinčių sistemoje nurodyto savininko duomenų, gręžinių yra apie 30 tūkst., neturinčių Žemės gelmių registre nurodyto savininko duomenų gręžinių fiksuota 11 727. Pažymima, kad kiekvienas gręžinys gali būti potencialus eksploatacinio vandens sluoksnio teršėjas. Neturint aktualios informacijos apie naudojamus požeminio vandens gavybai skirtus gręžinius, neužtikrinama tinkama požeminio vandens išteklių ir visuomenės sauga.

- Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, įpareigoja valstybes nares identifikuoti požeminius vandens telkinius, iš kurių per parą paimama 10 m³ ir daugiau vandens.

4. Projekto esmė – siūloma iš esmės pritarti Įstatymų projektams ir pasiūlyti Seimui juos tobulinti pagal šias pastabas ir siūlymus:

- numatyti, kad 1/5 vienkartinės įmokos būtų įskaitoma ir į savivaldybių biudžetą, šias lėšas panaudojant savivaldybei sprendžiant jai aktualius aplinkosauginius klausimus;

- patikslinti Įstatymo projekto XIVP-144(2) 2 str. 5 ir 6 dalis, sukuriant tokį teisinį mechanizmą, kurio pagrindu, asmeniui sumokėjus vienkartinę įmoką už praeitą laikotarpį (praėjusius trejus metus), iš šio asmens negali būti reikalaujama sumokėti atitinkamą aplinkosauginį mokestį, taip pat šis mokestis negali būti naujai apskaičiuojamas (perskaičiuojamas);

- nustatyti, kad savivaldybės vykdomoji institucija teikia ne tik pagrįstą nuomonę dėl pritarimo naudoti gręžinį, bet ir dėl nepritarimo, taip pat įtraukti nuostatas dėl įrengiamos geriamojo vandens infrastruktūros faktinės situacijos patikslinimo bei numatyti, kad savivaldybės vykdomoji institucija nepitaria tolesniam gręžinio naudojimui, tik jei gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra;

- atlikti kitus redakcinio pobūdžio pakeitimus (2 ir 4 punktai);

- siekiant sukuriant tokį teisinį mechanizmą, kurio pagrindu viešasis vandens tiekėjas tuo atveju, jei būtų pradėjęs gręžinio legalizavimo procedūras, būtų atleistas nuo visų ekonominių sankcijų Įstatymo projekto XIVP-144(2) 8 str. papildyti 5 dalimi, nurodant, kad viešasis vandens tiekėjas pradėjęs gręžinio legalizavimo procedūras yra taip pat atleidžiamas nuo ekonominių sankcijų, kylančių už reguliuojamosios veiklos sąlygų pažeidimus, kurios nurodytos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 38 str. 1 dalies 2 punkte;

- kadangi Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 16 str. 6 dalyje numatytas visos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros perdavimas, dėl to gali būti neįmanoma geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros perėmimo proceso baigti iki 2023-12-31, todėl siūlytina patikslinti Įstatymo projektą Nr. XIVP-146(2) nurodant, kad geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūra, ir (arba) paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūra, kuri nuosavybės teise priklauso kitiems asmenims ir yra reikalinga bei tinkama paviršinių nuotekų tvarkymui, turi būti savivaldybės institucijos iniciatyva iki 2027-12-31 perduodama savivaldybei arba viešajam geriamojo vandens tiekėjui ir nuotekų tvarkytojui ar paviršinių nuotekų tvarkytojui vadovaujantis Vyriausybės nutarimu patvirtintame

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų išpirkimo tvarkos apraše nustatyta tvarka;

- vadovaujantis Korupcijos prevencijos įstatymo nuostatomis, siūlytina atlikti Įstatymų projektų antikorpucinį vertinimą.

5. Derinimas:

- Projektas pakartotinai derintas su Teisingumo ministerija, taip pat Lietuvos savivaldybių asociacija, Lietuvos vandens tiekėjų asociacija ir Valstybine energetikos reguliavimo taryba;
- suderinta be pastabų su Valstybine energetikos reguliavimo taryba, suderinta darbo tvarka dėl Teisingumo ministerijos ir Lietuvos savivaldybių asociacijos pateiktų pastabų;
- AM pakartotinai teikia Projektą, patikslintą įvertinus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės antrinėje išvadoje pateiktas pastabas ir pasiūlymus;
- Projekto rengėjai pažymi, kad suderinta darbo tvarka su Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupe, taip pat dėl Lietuvos vandens tiekėjų asociacijos ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos pateiktų pastabų – atsižvelgiant į jas, patikslintas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros perėmimo terminas (t. y. iki 2027-12-31).

6. Atitiktis Vyriausybės programos nuostatomis – tiesiogiai neįgyvendina.

Vėluojama pateikti Vyriausybės išvadą Seimui 5 savaites.

7. Dalykinio vertinimo išvada – siūlome Projektą svarstyti Vyriausybės posėdyje (B dalyje), prieš tai klausimą aptarus tarpinstituciniame pasitarime.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37070663722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt